

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

ԲՐՅՈՒՍՈՎՅԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒՆ*

ՀՏԴ: 02(479.25)

DOI: 10.54503/2953-8092.2025.2(6)-87

ՆԱՐԻՆԵ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

**Վալերի Բրյուսովի անվան պետական
համալսարանի գիտական գրադարան**

ORCID: [0009-0005-5725-5877](https://orcid.org/0009-0005-5725-5877)

Սույն հոդվածի նպատակն է ներկայացնել Վ.Բրյուսովի անվան պետական համալսարանի՝ Բրյուսովյան գիտական կենտրոնի հարուստ ու մեծարժեք հավաքածուն, արժևորել նրա դերը հայ և ռուս պոեզիայի ժողովրդականացման գործում և դարձնել հանրության սեփականությունը:

Հաշվի առնելով, որ Բրյուսովյան գիտական կենտրոնի հավաքածուն ամբողջությամբ ուսումնասիրված չէ՝ այս ուսումնասիրությունը կարող է դառնալ հիմք նոր հետազոտական աշխատանքների համար: Կենտրոնի նյութերի ուսումնասիրման և հանրայնացման աշխատանքները հնարավորություն են տալիս բացահայտել նոր մոտեցումներ, նպաստել գիտական և մշակութային հետազոտություններին:

The goal of this article is to present the rich and valuable collection of the Brusov Academic Center of V. Brusov State University, to value its role in the popularization of Armenian and Russian poetry and to make it the property of the public.

* Հոդվածը ներկայացվել է 06.11.2025, գրախոսվել է 29.11.2025, ընդունվել է տպագրության 25.12.2025:

The article was submitted on 06.11.2025, reviewed on 29.11.2025, accepted for publication on 25.12.2025.

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

Considering that the collection of the center has not been studied completely, we assure that this study can become the basis for new studies. Works on studying and publishing materials allow opening new approaches and contributing to academic and cultural research.

Բանալի բառեր՝ Վալերի Բրյուսով, անձնական գրադարան, գրքային հավաքածու, գիտական կենտրոն, նվիրատվություն:

Ինչպես հղել՝ Հարությունյան, Ն. (2025), Բրյուսովյան գիտական կենտրոնի հավաքածուն, *Լրաբու Հայկական գրադարանային ասոցիացիա*, 2(6), 87-98. [https://doi.org/10.54503/2953-8092.2025.2\(6\)-87](https://doi.org/10.54503/2953-8092.2025.2(6)-87)

How to cite (APA style): Harutyunyan N. (2025), Brusov Academic Center Collection, *Herald of the Armenian Library Association*, 2(6), 87-98. [https://doi.org/10.54503/2953-8092.2025.2\(6\)-87](https://doi.org/10.54503/2953-8092.2025.2(6)-87)

Ներածություն

1962 թ. մարտի 2-ին ՀՍՍՀ Մինիստրների խորհրդի որոշմամբ ռուսական և օտար լեզուների մանկավարժական ինստիտուտին շնորհվում է ռուս ականավոր բանաստեղծ և հասարակական գործիչ Վալերի Յակովլևիչ Բրյուսովի անունը (<< ՊՊԿԱ, ֆ. 956, ց. 1, գ. 2, թ. 4): Որոշմանը զուգահեռ առաջարկվում է ստեղծել Վ. Բրյուսովի անվան կաբինետ, որտեղ պետք է կենտրոնացվեին բանաստեղծի կյանքին և գրական գործունեությանը վերաբերող արխիվային և գրքային նյութերը: Հենց այս նախաձեռնությունն էլ դառնում է Բրյուսովյան գիտական կենտրոնի ձևավորման հիմքը:

Նույն թվականի հունիսին համալսարանի ռեկտոր Միքայել Նահապետյանը պաշտոնական նամակով դիմում է Վալերի Բրյուսովի կնոջը՝ Իոաննա Բրյուսովային՝ խնդրելով աջակցել կենտրոնի համար անհրաժեշտ նյութերի ձեռքբերմանը (<< ՊՊԿԱ, ֆ. 956, ց. 1, գ. 3): Նշենք, որ հավաքածուի ստեղծման գործում մեծ դեր են

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

ունենում Բրյուսով ընտանիքի անդամները, մասնավորապես՝ բանաստեղծի եղբայրը՝ խորհրդային գիտնական-ինագետ Ալեքսանդր Բրյուսովը, ով պարբերաբար այցելում էր Երևան: Չափազանց կարևոր էին նաև հայաստանցի մասնագետների այցերը Մոսկվա: Հատկապես հիշարժան է համալսարանի պատվավոր պրոֆեսոր Էլեոնորա Դանիելյանի ներդրումը, ով 1963 թ. Մոսկվայից Երևան է Երևան է տեղափոխում բազմաթիվ կարևոր նյութեր, այդ թվում՝ «Миг» («Ակնթարթ») բանաստեղծությունների տպագիր ժողովածուն, որը բացառիկ նմուշ էր Հայաստանում: Այս ամենը նպաստում է, որպեսզի Վ. Բրյուսովի անունը մեկընդմիջտ կապվի համալսարանի գիտական և մշակութային կյանքի հետ, ինչպես նաև նպաստի կենտրոնի հաստատմանն ու շարունակական համալրմանը:

Բրյուսովյան գիտական կենտրոնը

Վ. Բրյուսովի անունը հայ իրականության մեջ նորություն չէր, և համալսարանը նրա անունով կոչելու, ինչպես նաև գիտական կաբինետ ստեղծելու գաղափարները պատահական որոշման արդյունք չէին: Դեռևս 1915 թ. Մոսկվայի հայկական կոմիտեի առաջարկով Վալերի Բրյուսովը սկսեց աշխատել հայկական ազգային պոեզիայի անթոլոգիայի վրա, որը լույս տեսավ 1916 թ. «Поэзия Армении» վերնագրով: Հայոց պոեզիան ընդգրկող այս աշխատությունը բացառիկ դեր ունեցավ հայ և ռուս ժողովուրդների մշակութային կապերի ամրապնդման գործում և իր ուրույն հետքը թողեց Հայաստանի, հայ գրական-մշակութային կյանքի վրա: 1918 թ. նա հեղինակեց «Հայ ժողովրդի պատմական ճակատագրերի տարեգրությունը» աշխատությունը, որի բնօրինակի միկրոֆիլմը պահվում է կենտրոնում: 1923 թ. Բրյուսովին ծննդյան 50-ամյակի կապակցությամբ Սովետական Հայաստանի կառավարության կողմից նրան շնորհվեց Հայաստանի ժողովրդական բանաստեղծի կոչում:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

Այսօր Բրյուսովյան գիտական կենտրոնը զբաղեցնում է երկու սենյակ: Առաջին սենյակը գործում է որպես պահոց, իսկ երկրորդը՝ թանգարան: Կենտրոնի ֆոնդը ներառում է՝

- ✓ Վ. Բրյուսովի ձեռագրերի բնօրինակներ,
- ✓ միկրոֆիլմեր և ֆոտոպատճեններ,
- ✓ նամակագրական արխիվի նյութեր,
- ✓ բանաստեղծի կյանքի ընթացքում և հետմահու հրատարակված գրքերի գրեթե ամբողջական հավաքածուն,
- ✓ եզակի պարբերական մամուլ,
- ✓ կենսագրական և պատկերագրական նյութեր:

Թանգարանային հատվածում ներկայացված է բանաստեղծի ժառանգության ստվար մասը: Թե՛ պահոցը, թե՛ թանգարանը բաց և հասանելի են ընթերցողների համար: Ստեղծված են բոլոր պայմանները գիտնականների և հետազոտողների համար՝ ֆոնդում առկա հարուստ ժառանգությունն ուսումնասիրելու համար:

Յուրաքանչյուր անձնական հավաքածու ձևավորելիս՝ այն կարելի է բաժանել երկու ժամանակաշրջանի՝ մինչև հեղինակի մահը՝ 1924 թ. հոկտեմբերի 9-ը և դրանից հետո: Առաջին շրջանն անմիջականորեն արտացոլում է հեղինակի կյանքի ուղին, հետաքրքրությունների շրջանակը և մտավոր զարգացման ընթացքը: Երկրորդ շրջանի դեպքում հավաքածուն հարստանում է տվյալ ժամանակաշրջանին բնորոշ սոցիալ-մշակութային և պատմամշակութային նմուշներով՝ արտացոլելով ոչ միայն անհատի հոգեբանությունը, այլև նրա շրջապատն ու ժամանակաշրջանը:

Բրյուսովյան գիտական կենտրոնի հավաքածուի արժեքը պայմանավորված է ոչ միայն նրանով, որ այն ներառում է կոնկրետ անհատի գործունեության արդյունքները և արտացոլում է որոշակի պատմական ժամանակաշրջանի մշակութային միջավայրը, այլև

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

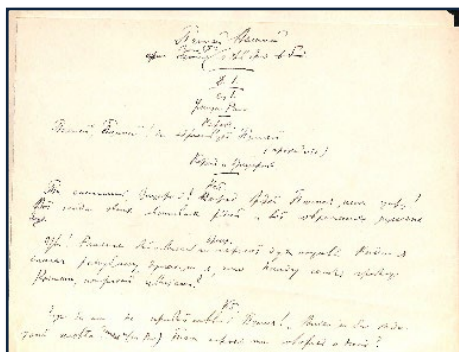
Նրանով, որ կրում է նշանավոր գրողի, ականավոր գիտնականի և մշակութային գործչի մտավոր ու հոգևոր կյանքի անմիջական դրոշմը (ԶՈԼՅԱՆ 2010, 188): Հավաքածուի կազմում ընդգրկված առանձին գրքեր գուցե ինքնին նշանակալի արժեք չեն ներկայացնում, սակայն ամբողջական ֆոնդի համատեքստում դրանք ձեռք են բերում գիտական և մշակութային կարևորություն և, որպես կանոն, ավելի են արժևորվում ժամանակի ընթացքում:

Այս հավաքածուն անփոխարինելի աղբյուր է Վ. Բրյուսովի կյանքի և ստեղծագործական ժառանգության խորքային ուսումնասիրությամբ զբաղվող հետազոտողների համար, քանի որ այն ամբողջականորեն արտացոլում է նրա պատմագրական, լեզվաբանական, իմաստաբանական, մշակութաբանական հետաքրքրությունների ու հետազոտական ուղղությունների բազմակողմանիությունը: Հավաքածուի մաս կազմող նյութերը ինքնին առանձնահատուկ արժեք ունեն՝ որպես մարդկության նյութականացված հիշողության կրողներ: Առկա տպագիր գրքերի մի մասը մատենագիտական տեսանկյունից համարվում է հազվագյուտ նմուշ, քանի որ կամ բացակայում է այլ գրադարաններում, կամ պահպանվում է եզակի օրինակներով:

Հավաքածուի կենսագրական նյութերը ներառում են ընտանեկան լուսանկարներ, հին լուսանկարչական բացիկներ, որոնք առնչվում են ինչպես Ռուսական կայսրությանը, այնպես էլ խորհրդային ժամանակաշրջանին: Կենտրոնի հավաքածուի նյութերը, գեղարվեստական և քննադատական հարուստ գրականությունը, ինչպես նաև արժեքավոր կենսամատենագիտական տվյալները ստեղծում են գիտական հետազոտությունների իրականացման լայն հնարավորություններ ոչ միայն Հայաստանի Հանրապետության, այլև մերձավոր և հեռավոր երկրների ուսումնական հաստատությունների ու գիտա-

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

կան ինստիտուտների աշխատակիցների համար:

Բրյուսովյան գիտական կենտրոնը բացառիկ նշանակություն ունի նաև այն առումով, որ ֆոնդում ընդգրկված գրքերի զգալի մասի վրա հեղինակը անձամբ կատարել է բազմաթիվ մակագրություններ, զծանշումներ և մեկնաբա-

նություններ (նկ¹): Դրանք հնարավորություն են տալիս վերակազմելու նրա ստեղծագործական մտածողության ընթացքը և գրական աշխատանքի մեթոդաբանությունը: Հարյուրավոր գրքերի տողերի արանքում, առանձին բառերի և հատվածների կողքին պահպանված այդ նշումները հավաքածուին հաղորդում են առանձնահատուկ գիտական և աղբյուրագիտական արժեք:

Կենտրոնում պահպանվում են Բրյուսովի լավագույն բանաստեղծությունների ինքնագրերը, բանաստեղծի կենդանության օրոք լույս տեսած հրատարակությունները, գրախոսության ուղարկված բանաստեղծությունները, տարբեր հեղինակների ընծայագրերը, ինչպես նաև բանաստեղծական ժողովածուների օրինակներ՝ հեղինակի խմբագրական ուղղումներով: Հավաքածուի կարևոր մաս են կազմում նաև Բրյուսովի նամակները, գիմնագիայում սովորելու տարիներին գրված գրական թեմաներով աշխատանքները, առաջին բանաս-

¹ Բրյուսով Վ., «Պոմպեոս Մեծ»: Հատված ձեռագիր սևագրից, Բրյուսովի գիտական կենտրոնի հավաքածու:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

տեղծությունների պատանեկան տետրերը և օրագրային գրառումները, որոնք թույլ են տալիս հետևել նրա ստեղծագործության ձևավորման վաղ փուլերին:

Հավաքածուի մեջ ներառված են նաև Բյուսովի ժամանակաշրջանի ռուս նշանավոր բանաստեղծների և գրողների՝ Անդրեյ Բելիի, Իգոր Սևերյանինի, Ֆեոդոր Սոլոգուբի, Վլադիսլավ Խոդասևիչի, Լեոնիդ Անդրեևի, Վսևոլոդ Իվանովի և այլոց աշխատությունները:

Բավականին հարուստ է կենտրոնի պարբերական մամուլի բաժինը, ուր ժամանակագրորեն ամենահին միավորը «Мир искусства» (Արվեստի աշխարհ) ամսագրի համարներն են: Ամսագիրն ամբողջությամբ նվիրված է ռուսական սիմվոլիստական շարժմանը: Ամսագրի գրական բաժինը ձևավորվել էր ոչ թե ամսագրի հիմնադրման պահից (1899 թ.), այլ միայն 1900 թ.: Այն զուրկ էր գեղարվեստական գրականությունից և բաղկացած էր միայն հոդվածներից ու գրախոսություններից: Պարբերականի գեղարվեստական և գեղագիտական մակարդակը փոխվում է Դ. Մերեժկովսկու, Զ. Գիպպիուսի, Վ. Ռոզանովի, Լ. Շեստովի, Ն. Մինսկու, Ֆ. Սոլոգուբի, Կ. Բալմոնտի, Վ. Բյուսովի (1901 թ. կեսերից), Անդրեյ Բելիի (1902 թվականից) ջանքերի շնորհիվ:

Բյուսովը քարոզում էր սիմվոլիզմը հասարակության կրթված շրջանակներում և ծավալում ակտիվ հասարակական գործունեություն: Նա «Скорпион» հրատարակչության ղեկավարներից էր, «Северные цветы» ավանախի կազմակերպիչը, «Весы» (Կշեռք) ամսագրի նախաձեռնողն ու խմբագիրը: Կենտրոնում պահվում են հետևյալ պարբերականները՝

- ✓ «Русские символисты» (1894 г.)
- ✓ «Весы: Ежемесячник искусств и литературы» (1905-1909 гг.)
- ✓ «Русская мысль: Ежемесячное литературно-политическое

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

издание» (1908-1916 гг.)

✓ «Аполлон: Художественно-литературный журнал» (1911-1917 гг.)

✓ «Русская литература XX вѣка: (1890-1910)» (1915-1916 гг.)

✓ «Армянский вестник: Еженедельный общественно-политический и литературный журнал» (1916-1917 гг.) և այլն:

Բրյուսովյան գիտական կենտրոնի երաժշտությանը վերաբերող «ոսկե ֆոնդը» համալսարանին նվիրաբերել են Վալերի Բրյուսովի քույրերը՝ Նադեժդա Բրյուսովան և Եվգենիա Բրյուսովան, ինչպես նաև տարբեր անվանի երաժիշտները: Ֆոնդը ներառում է մեծ արժեք ներկայացնող նոտագրական նյութեր՝ ստեղծված Վ. Բրյուսովի բնօրինակ և թարգմանական բանաստեղծությունների հիման վրա: Այս նյութերը Բրյուսովյան կենտրոնի հավաքածուի առանձնահատուկ մասն են՝ հանդիսանալով գրականության և երաժշտության փոխազդեցության յուրօրինակ վկայություններ:

Նոտաները հրատարակվել են Ռուսաստանում և Եվրոպայում՝ XX դարի դասական երաժշտության նմուշների հրատարակության մեջ հայտնի խոշոր հրատարակիչներ Պ. Յուրգենսոնի, Յուլիուս Հենրիխ Յիմերմանի և այլոց կողմից, ինչն ավելի է մեծացնում այդ նյութերի արժեքը:

Ներկայացնենք հեղինակների, նվիրատուների ստորագրություններով ու ձոներով Բրյուսովյան գիտական կենտրոնին նվիրաբերված նյութերից մի քանիսը՝ ի ցույց դնելով հավաքածուի մատենագիտական և պատմամշակութային արժեքը:

Ընծայագրերով նոտաներ՝

✓ Гречанинов, А. Снежинки [Ноты], Москва, 1910.

Ընծայագրով. «Ереванскому педагогическому институту им.

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

В.Я. Брюсова от семьи Брюсовых. 5/IX 62 г.»

✓ Иванов-Борецкий, А. Два стихотворения Валерия Брюсова из цикла «Ненужная любовь», СПб., 1908.

Ընծալալարն. «Երևանскому педагогическому институту им. В.Я. Брюсова от семьи Брюсовых. 5/IX 62 г.»

✓ Рахманинов, С.В. Шесть стихотворений: романс для пения и фортепиано, Москва, [1916].

Ընծալալարն. «Երևանскому педагогическому институту им. В.Я. Брюсова от семьи Брюсовых. 5/IX 62 г.»

✓ Alexandre, C. Où es tus? (“Где ты?”): pour chant et piano, Москва, 1919.

Ընծալալարն. «Երևանскому педагогическому институту им. В.Я. Брюсова от семьи Брюсовых. 5/IX 62 г.»

Ընծալալարնի գրքեր՝

✓ Брюсов, В.Я. Земная ось. Рассказы и драматические сцены (1901-1907 г.), М., 1910.

Ընծալալարն. «Милой маме. Валерий 1910 г.»

✓ Брюсов, В.Я. Миг. Стихи: 1920-1921 гг., Берлин-Петербург, 1922.

Ընծալալարն. «Երևանскому педагогическому институту им. В. Брюсова от семьи Брюсова. 4/XI 1963 г.»

✓ Брюсов, В.Я. Огненный ангел: повесть в XVI гл., М., 2004.

Ընծալալարն. «Дар библиотеке университета им. В. Брюсова 11 февраля 2020 г. М. Амирханян»

✓ Валерий Брюсов и Петр Струве: Переписка. 1906-1916 / Составл. А. Лаврова.- СПб., 2021.

Ընծալալարն. «В Брюсовский кабинет Ереванского универси-

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

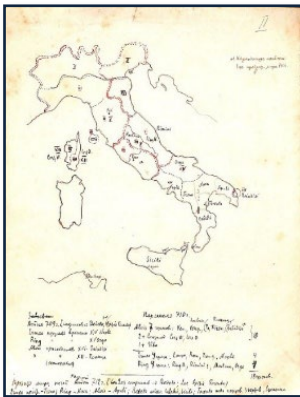
тета им. Брюсова от составителя. 9/X 23 г.»

✓ Пушкин, А.С. Полное собрание сочинений / Ред. В. Брюсова.- М., 1919.

Ընծայագրով. «Брюсовскому кабинету Ереванского Педагогического института имени Валерия Брюсова от Т. Ахумяна 23/XI 1962 г.»

✓ Французские лирики XVIII века, М., 1914.

Ընծայագրով. «Սիրէլի Նւարդ Թումանեանին՝ սրտագին նւէր Եօհաննա Բրիւսովից»

Բրյուսովը նաև կազմել է Հոլանդիայի, Գերմանիայի, Բելգիայի, Իտալիայի քարտեզները տարբեր պատմական ժամանակաշրջաններում: Հավաքածուում պահվում են հեղինակի ձեռագիր քարտեզները՝ համապատասխան ժամանակաշրջաններ վերաբերյալ նրա գրառումներով²:

Ժամանակագրական առումով հավաքածուն ընդգրկում է այստեղ մեկտեղվել են XX դարի առաջին կեսից մինչ օրս տպագրված գրքեր և պարբերականներ:

Նյութերը տպագրվել են Մոսկվայում, Սանկտ Պետերբուրգում, Ստավրոպոլում, Երևանում, Թբիլիսիում, Լիոնում, Վարշավայում,

² Նկարը Հին Հռոմի քարտեզի ձեռագիր բնօրինակ է՝ հեղինակված Վ. Բրյուսովի կողմից, Բրյուսովի գիտական կենտրոնի հավաքածու:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

Տոկիոյում և այլ քաղաքներում:

Հավաքածուն շարունակում է համալրվել այլ գրադարանների և նվիրատուների հազվագյուտ օրինակներով:

Ամփոփում

Կարող ենք եզրակացնել, որ անձնական հավաքածուների պահպանությունը, համակարգումը, հետազոտումն ու հանրայնացումը ունեն առանցքային նշանակություն, քանի որ դրանք հանդիսանում են յուրօրինակ կամուրջներ ժամանակի և տարածության միջև, որոնք մշակութային ժառանգությունը փոխանցում են գալիք սերունդներին և գիտական հանրությանը: Բրյուսովյան գիտական կենտրոնի հավաքածուի վիճակագրական, վերլուծական և մատենագիտական ուսումնասիրությունը թույլ կտա բացահայտել մշակութային և գիտական արժեք ներկայացնող բազմաթիվ նոր նյութեր, որոնք մինչ օրս լիարժեք հետազոտության չեն արժանացել: Միաժամանակ, հնարավոր կլինի ստանալ ճշգրիտ տվյալներ հավաքածուի ամբողջական քանակի վերաբերյալ՝ ըստ գիտական ճյուղերի, գրականության տեսակների և լեզուների:

Համոզված ենք, որ այս հոդվածը կդառնա հավաքածուի համակողմանի գիտական ուսումնասիրության գործընթացի կարևոր մեկնարկային փուլը:

Օգտագործված գրականության ցանկ (References)

ԱՐԿԵՍՏԻ աշխարհ – էլ. աղբյուր՝ Արվեստի աշխարհ (ամսագիր) – Վիքիպեդիա (06.12.2025)

ՀՈԼՅԱՆ 2010 – Հոլյան, Ս. և ուրիշն. (խմբ.) (2010), *Երևանի Վ. Բրյուսովի անվան պետական լեզվաբանական համալսարանի պատմություն: Արխիվային նյութերի ժողովածու*, Երևան, 188 էջ [Zolyan, S. ev urishn. (khmb.) (2010), *Yerevani V. Bryusovi anvan petakan lezvabanakan hamalsaḡani patmutyun: Arkhivayin nyuteri zhoghovatsu*, Yerevan, 188];

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

ՀԱՄԲԱՐԶՈՒՄՅԱՆ 1976 – Համբարձումյան, Վ. և ուրիշն. (խմբ.) (1976), Հայկական սովետական հանրագիտարան, հտ. 2, Երևան, 720 էջ [Hambardzumyan, V. et al. (1976), Haykakan sovetakan hanragitaran, ht. 2, Yerevan, 720];

ՀՀ ՊՊԿԱ, ֆ. 956, գ. 1, զ. 2, թ. 4 [HH PPKA, f. 956, ts. 1, g. 2, t. 4];

ՀՀ ՊՊԿԱ, ֆ. 956, գ. 1, զ. 3 [HH PPKA, f. 956, ts. 1, g. 3]:

BRUSOV ACADEMIC CENTER COLLECTION

NARINE HARUTYUNYAN

Brusov State University

Academic Library

Բանալի բանեք՝ Valery Brusov, Personal Library, Book Collection, Academic Center, Donation.

It can be concluded that the preservation, organization, study, and dissemination of personal collections hold significant importance, as they serve as bridges across time and space, transmitting cultural and intellectual heritage to future generations and the academic community. Statistical, analytical, and bibliographic studies of the Brusov Academic Center's collection will allow the identification of numerous materials of cultural and scholarly value that, until now, may not have received comprehensive examination. At the same time, such research will enable the collection to obtain accurate data regarding the total size of the collection, classified by scientific disciplines, literary genres, and languages.

Regretably, this article will become the initial stage in the process of a comprehensive scholarly study of the collection.